

Vaara vaanii verkossa

”Luulemme, että kaikki kivat nettipalvelut ovat ilmaisia. Emme tajua, että me olemme kauppatavaraa, jolla firma tienaa.”

KUVAT: OLLI TURUNEN

KANSI: SANNA-REETA MEILAHTI

KAI HIRVASNORO

Vuoden johtolangalla palkittu **Pauliina Suden** trilleri *Takaikkuna* jännittää, mutta on myös hykerryttävän hauska. Ensi vuodeksi Susi aikoo kirjoittaa uuden jännitysromaanin.

Uusi ajankohdittainen aihe, kiitti Vuoden johtolanka-raati Pauliina Suden (s. 1968) trilleriä *Takaikkuna*, joka kertoo digiajan nettivainoamisesta. Suden kehuttiin päässeensä aiheesta syvälle.

”Kyseessä on sekä kaunokirjallisesti taidokas että kansainväliset mitat täyttävä yhteiskunnallinen trilleri”, jatkuivat palkintoperustelut.

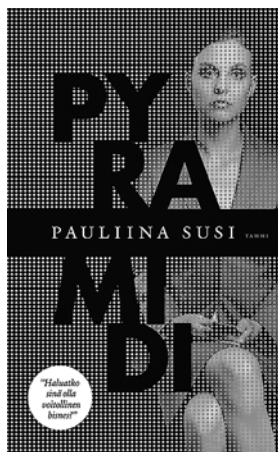
Niihin olisi voinut lisätä, että kaiken lisäksi *Takaikkuna* on myös yksi viime vuoden hauskimista kotimaisista romaaneista. Pauliina Sudella on nimittäin pistämätön taito kuvata nettivelhon pyörykseen jou-

tuvan Leia Laineen arkitodellisuuden hajoamista yhtä aikaa kammottavalla ja koomisella tavalla. Kumma kyllä, komiikka ei mitenkään syö jännitystehoja, vaan pikemmin korostaa arkisen naisparan kohtaloa tämän joutuessa kohtaamaan itselleen aivan tuntemattoman todellisuuden.

Leia Laineen painajainen alkaa, kun hän esiintyy televisiossa Sanni

Tähtimön sensaatiohakuissa keskusteluohjelmassa kertomassa ProMen.fi-palvelusta. Palvelu on kuin lööpintekijän märkä uni: tukea maksullisia seksipalveluja käyttäville miehille. Sen rahoitus on vielä auki ja uuden oikeusministerin Tarmo Häkkinen peukalon alla. Häkkinen voisi sanoa olevan omakohtaistakin kokemusta aiheesta, mutta perusarvo-

”Aikaisemmissakin kirjoissani on jännitysjuonta, mutta nyt annoin itselleni luvan tehdä niin jännittävän tarinan kuin pystyn.”

puolueen miehenä hänen on vastustettava hanketta.

Tarmo Häkkinen ja Leia Laineen kohtalot kietoutuvat kierolla tavalla muutoinkin toisiinsa tarinan edessä. Taustalla taikasauvan asemasta tietokoneen hiirellä ja näppäimistöllä kohtalot säätää Land-o, jolla on kyky tunkeutua yksityiseen elämään läppärin sinisen silmän ja tietoturvaaukkojen kautta.

Annoin itselleni luvan

Takaikkuna on vuonna 2005 *Ruuhkavuodella* debytoineen Pauliina Suden ensimmäinen trilleri, ja tietoisesti trilleriksi kirjoitettu.

”Aikaisemmissakin kirjoissani on jännitysjuonta, mutta nyt annoin itselleni luvan tehdä niin jännittävän tarinan kuin pystyn.”

Ja kyllä Pauliina Susi pystyy. Leia Laineen hurjan pyöryksen lisäksi lukija saa jännittää ja eläytyä hänen Tukholmaan matkanneen tyttärensä Viivin puolesta.

Verkoahdistelu ja -vakoilu on aihe, joka Suden mielestä sopii juuri trilleriksi.

”En tiedä, miten muuten olisin käsitellyt aihepiiriä. Itseäni myös kaitenlaiset tietoturvaongelmat ahdistavat. Oikeassa elämässä olen hyvin avuton niiden kanssa, kuten varmasti moni muukin. Ja kuitenkin niin suuri osa elämää on nykyään netissä.”

Pauliina Susi on kulkenut kymmenessä vuodessa pitkän matkan nuoresta äitiydestä kertovasta *Ruuhkavuodesta* *Takaikkunan* täysveriseen trilleriin, joka samalla on kuvaus myös keski-ikäisemmästä äitiydestä.

Miten opettelit kirjoittamaan trilleriä?

”Bongasin kirjastossa Gary Braverin Writer-lehteen kirjoittaman trillerinkirjoituksen *check listin*, jossa kerrotaan kymmenen sen perusainesta. Pidän itse jännittävistä kirjoista ja jännittävistä elokuvista. Koetin kirjoittaa sellaista, mikä mi-

nuo itseäni pelottaisi ja jännittäisi eniten. Tämä moniste oli siinä tarkistuslistana muistuttamassa esimerkiksi, että panttaa nyt niitä paljastuksia, ne toimivat myöhemmin paremmin.”

Rubikin kuutiota vääntämässä

On siis olemassa trillerin kaava, mutta helppoa se ei silti ollut.

”Trillerin kirjoittamisessa oli ihan omat hankaluutensa ja haasteensa. Oli kuin kokoaisin hirveän isoa tuhannen palan palapeliä tai vääntäisin Rubikin kuutiota.”

”Itselläni on tutkitusti onneton avaruudellinen hahmotuskyky. *Takaikkunan* kirjoittaminen oli työlästä, koska trillerissä ja dekkarissa olennaista on se, kuka tietää, mitä tietää, missä vaiheessa tietää ja kuka ei tiedä. Oli kuin vääntäisi Rubikin kuutiota: jos tämä pala menee taakse, niin mitä tulee eteen?”

Kirjassa on neljä näkökulmahenkilöä. Kaikki tietävät jotain, mutta kukaan ei kaikkea. Kaikki näkevät käytännössä yhden viikonlopun tapahtumat omasta kulmastaan.

”Miten tieto etenee? Kuka ymmärtää väärin? Mistä uhka alkaa nousta?” Susi asetteli palikoita.

Lisäksi on tietysti lukija: mitä hän on jo keksinyt ja mitä ei. Ja miten riittää jännitettävää sillekin lukijalle, joka on jo keksinyt muita enemmän.

Susi kertoo yrittäneensä hahmottaa tapahtumien kulkua excel-taulukoillakin, mutta hylänneensä ne.

Vaikka se oli vaikeaa ja työlästä, oli *Takaikkunan* kirjoittaminen myös hauskaa, Susi sanoo nyt.

Trillereitä hän ei lukenut oman työnsä pohjustukseksi, vaan luoti oman kerrontansa taipuvan myös tähän lajityyppiin. Lyhyt lause ja rytmikantavat.

Parhailaan Susi on kirjoittamassa uutta trilleriä, jonka on määrä il-

mestyä syksyllä 2017. Tulevan kirjan tarina ei näillä näkymin liity *Takaikkunaan*, vaan kyseessä on oma itsenäinen jännitysromaani. Luvassa on jälleen uusien ajankohtaisten yhteiskunnallisten teemojen käsittelyä psykologisella otteella.

Heikot ja vahvat signaalit

Takaikkunalla on trilleriksi poikkeuksellinen tausta. Sen juuret ulottuvat runsaan neljän vuoden päähän. Helsingin Sanomat tilasi Sudelta kirjailijapuheenvuoron vuodenvaihteeksi 2011–2012, ja 31.12.2011 leh-

© Pauliina Susi kirjoittaa parhaillaan uutta jännitysromaania syksyn 2017 markkinoille.

mutta en tiennyt miten. Sitten tuli pyyntö kirjoittaa Hesariin.”

Saman vuoden kesällä Anders Behring Breivik murhasi lapsia ja nuoria Utøyan saarella. Häinkin kuului samanmielisten toisiaan yllyttävien nettiyhteisöön. Niin sanotut suvaitsevat punavihreät taas ovat omassa kuplassaan kovin usein aina samaa mieltä.

”Tällaisia keskittymiä tulee ja minusta se on todella paha. Kun samanmieliset ihmiset klikkiytyvät, he alkavat helposti ajatella asioista mustavalkoisesti. Samanmielisiltä tulee hymistelyä omille mielipiteille ja todellinen keskustelu loppuu.”

Sutta mietityttää mitä tapahtuu, jos ja kun tällainen käyttäytyminen leviää netin ulkopuolelle muualle yhteiskuntaan.

Lupa töniä

Pauliina Suden mielestä juuri 2011 oli käännekohta. Sinä vuonna perussuomalaiset sai suuren vaalivoittonsa.

”Sen jälkeen joidenkin mielestä oli muka yhtäkkiä luvallista huu-della erivärisille ihmisille metrosa ja töniä kymmenvuotiaita tyttöjä kaupungilla. Vuonna 2016 tästä on tullut meidän arkeamme. On ihan kammottavaa, miten nopeasti kaikki kävi.”

Helsingin Sanomien kirjoituksessaan Susi pohti sitä, onko keskusteluilmapiiirin muutos heikko signaali siitä, että kuva keskimäärin rauhallisista, fiksuista, vapaa-mielisistä ja toisiaan suvaitsevista suomalaisista särkyy.

Antoiko perussuomalaisten vaalivoitto mielestäsi tavallaan luvan tuoda asioita esille kärjistetympin?

”Jotkut ottivat sen signaalina, että nyt kun meidän mieliseimme ovat vallassa, on lupa tehdä mitä hyvänsä. Se ei ollut perussuomalaisten kehoitus, että alkakaa käyt-

täytyä huonosti, mutta jotkut ottivat sen lupana.”

Viime aikoina on toistuvasti puhuttu keskustelua hallitsevista ääripäistä – on siis avoimesti rasistien lisäksi jokin toinen ääripää. Pauliina Susi ei tätä ajattelua allekirjoita.

”On vahingollista ja turhaa kärjistyretoriikkaa, että kun on pahat rasistit, niin on myös pahat suvaitsevat ja normaali toivottava ihminen muka kulkee siinä keskellä laput silmillä eikä ota mihinkään kantaa. En usko olenkaan tuohon, vaan vankasti siihen, että on oltava avarakatseisia, ajateltava asiat läpi eikä lähteä ensimmäisten impulssien mukaan. Jos se sitten on punavihreä kupla, niin olkoon.”

Susi sanoo jonkin verran suojelevansa itseään eikä osallistu nettikeskusteluihin, joissa paukutetaan vain omia mielipiteitä. Kirjojen kirjoittaminen on hänen tapansa vaikuttaa.

Me olemme kauppatavaraa

Johtolanka-palkintotilaisuutta edeltävän viikon hän vietti perheensä kanssa etelänmatkalla. Kotiin palatessa mies kysyi taksikusilta Suomen tapahtumista.

”Negatiivisuuden hyökky vyöryi ylemme. Kaikki oli pielessä Suomen säästä ja vanhemmista kollegoista alkaen. Pakolaisia ei tällä kertaa mollattu, mutta kaikille kansanedustajille olisi pitänyt ampua kuula kalloon. Näin toivotti alle kolmikymppinen kuski.”

Pauliina Susi pitää itseään tietoteknisesti taviksena. Kirjaa kirjoittaessa hän oppi tietoturva ja on nyt entistä tarkempi siinä, miten tietokoneiden kautta voi tehdä pahaa tarkoituksella tai vahingossa. Nyt hän uskoo miettivänsä aiempaa enemmän sitä, mitä tekee internetissä.

”Olen kuullut monien lukijoidenkin liimanneen tarroja kannettavansa kameran eteen, ettei sieltä salakatsella. Meillä mies ehti tehdä sen jo ennen tätä kirjaa.”

Ⓜ Lausuntataiteilija Minna-Maria Mattila luki palkintotilaisuudessa intensiivisiä otteita Pauliina Suden voittajaromaanista.
Ⓜ Juhlakahveilla tarjottu täytekkaku oli koristettu *Takaikkunan* kansikuvalla.

Ⓜ Vanhempi konstaapeli Jukka Hätönen Helsingin poliisin Ennalta estävän toiminnan toimintalinjalta otti voittajan peukalonjäljen talteen, tosin vain Johtolanka-palkintodiplomiin. Palkintotilaisuus tuttuine sormenjälkisere-monioineen järjestettiin kustantamo Tammen tiloissa Helsingissä 8. helmikuuta.

dessä ilmestyi kirjoitus nimeltä *Heikot ja vahvat signaalit*. Aihe oli internetin vihapuhe.

”Sananvapauden nimissä suolletaan ilmoille aivan mitä mieleen juolahtaa. Se, joka uskaltaa toivoa keskusteluun malttia ja tolkkua, nime-tään diktatuurin kannattajaksi”, hän kirjoitti.

Neljä vuotta sitten tuntuu nyt jonkinlaiselta viattomuuden ajalta, kun Facebookissa iloitaan omalla nimellä ja naamalla pakolaisten hukkimisesta ja toivotaan ”lopullista ratkaisua”. Vihapuhetta oli kuitenkin jo vuosia sitten.

”Jo silloin ihmiset olivat internetissä töykeitä toisiaan kohtaan, oli tahallista väärinymmärtämistä, klikkiytymistä... Ilmapiiiri netissä oli tosi ahdistava. Tämä vaivasi minua ja halusin kirjoittaa asiasta romaanin,

Pauliina Suden romaanit

2005 Ruuhkavuosi
2008 Lukot
2009 Pyramidi
2010 Nostalgia
2015 Takaikkuna

Kaikki teokset on julkaissut Tammi.

Takaikkunassa kerrotaan hurjia juttuja siitä, miten riittävän osaava hakkeri voi hyökätä yksityisen ihmisen kimppuun verkon kautta. Väestörekisterikeskus taas myy sentillä kappale ihmisten osoitetietoja haluaville.

"Luulemme, että kaikki kivat nettipalvelut ovat ilmaisia. Emme tajua, että me olemme kauppatavaraa, jolla firma tienaa."

Takaikkunassa nettivelho Land-o ujuttaa koodinpätkän Leia Laineen tietokoneeseen ja saa avaimen Leian elämään. Yhtäkkiä pankkikortti

näyttää varastetulta ja matkakortti on tyhjenetty. Voiko tämä olla mahdollista?

"Jos todella on taitoa, tarpeeksi isot koneet ja intressi, niin ikävä kyllä useimmat kirjassa kuvatut asiat ovat mahdollisia."

"Mutta korostan, että kirja on fiktiota ja Land-o erittäin taitava."

Pelko on todellista

Kirjan asiatiedot tarkistanut tietokirjailija Petteri Järvinen sanoo, että kirjassa esiintyvät pelot ovat to-

dellisia. Ihmistä voidaan katsoa tietokoneeseen ja jopa kännykkään upotetun kameran kautta. Sellaista on Suomessa tapahtunutkin. Mutta ainakaan vielä tänä päivänä ei ole mahdollista, että hakkeri pääsisi noin täydellisesti kiinni ihmisten tietoihin. Ainakin sitten pitäisi saada apua sisäpiiristä.

Pauliina Suden kirja kuvaa Järvinen mielestä loistavasti sitä painajais- ta, jonka ihminen kokee, vaikka mitään ei edes tapahtuisi *Takaikkunan* kuvaamassa mittakaavassa.

"Se on se pelko, joka ihmiselle tulee. Voinko luottaa näihin järjestelmiin? Ovatko tietoni turvassa? Ja kun nämä palvelut aina välillä käyttäytyvät vähän omituisesti, niin ihmiselle tulee pelko, että onko joku nyt hyökännyt. Pelko on ihan todellista."

Samaan aikaan ihmiset kuitenkin luovuttavat omia tietojaan huolettomasti kaupallisille toimijoille. EU on juuri hyväksynyt henkilötietojen käyttöä rajoittavan tietosuoja-asetuksen, mutta Järvinen sanoo olevansa skeptinen sen suhteen, että ihmiset itse havahtuisivat asiaan.

"Jos ei mitään totaalikatastrofia tapahdu, niin uskon yksityisyyden eroosion jatkuvan."

Pimeän ja valkoisen rajalla

Leia Laine ja Land-o. Avaruusprinssessa Leia ja seikkailija Lando Calrissian kohtaavat kakkososassa *Imperiumin vastaisku*-elokuva.

Takaikkunan jokainen osa alkaa siteerauksella *Star Wars*-elokuvi- ta. Leia ja petturi Lando Calrissian kohtaavat kakkososassa *Imperiumin vastaisku*.

Pauliina Susi kertoo, että hänellä on *Star Wars*-menneisyys 1970-lu- vulta, jolloin ensimmäiset osat ilmestyivät.

"Olin Harrison Ford -fani. Silloin ei ollut nettiä, joten jotta sain hänestä jotain tietoa, piti liittyä amerikkalaiseen *Star Wars*-klubiin, josta lähetettiin valokuvia ja tietoutta."

Land-o:ssa ja Landossa yhteistä on häilyvyys pimeän ja valoisan puolen rajalla. Sitä saavat jännittää elokuvan ensi kertaa näkevät ja *Takaikkunan* ensi kertaa lukevat.

"Myös Land-o - tietotekninen nero, mutta oman elämänsä tum- pelo - on saanut lukijoiden suuren suosion", Susi kertoo. ■

☺ Tämänvuotiseen Johtolanka-raatiin kuuluivat Kirsi Hietanen (vas.), Kai Hirvasnoro ja Jonna Lehtinen.

Palkintoraadin perustelut

Digitaalisen maailman uhat ovat yhtä fantastisia kuin mahdollisuudetkin. Ne koskevat jokaista, jos tuolla jossain on joku, jolla on riittävästi paha tahtoa ja taitoa käyttää sitä. Tästä kertoo **Pauliina Susi** trilleri *Takaikkuna*, jossa prostituoituja käyttäville miehille tukipalveluja suunnitteleva päähenkilö joutuu nettivelhon uhriksi.

Pauliina Suden romaani erottuu monella tavalla edukseen vuonna 2015 ilmestyneistä suomalaisista dekkareista. Aihe - verkkourkinta - on uusi ja ajankohtainen, ja laajan lähdeaineistonsa avulla Susi pääsee siinä poikkeuksellisen syvälle: hän kuvaa suorastaan pelottavalla tavalla miltei jokaisen arkipäivään kuuluvien verkkosovelluksien tietojen käyttämisestä seurantaan ja jopa häirintään.

Susi on myös taitava kirjoittaja. Kirjan tyyli heijastelee tapahtumien etenemistä. Alun kepeähköstä kerronnasta edetään kauhun tunnelmiin sitä mukaa, kun päähenkilön elämä murenee. Hitchcockmaisen tunnelman lisäksi Susi ammentaa aineksia niin politiikan kuin *Star Wars*inkin elementeistä.

Takaikkuna uudistaa onnistuneesti suomalaista dekkarigenreä. Susi kuvaa arjen muuttumista kauhuksi ilman tavanomaisia ja yleisiä kliseitä. Kyseessä on sekä kaunokirjallisesti taidokas että kansainväliset mitat täyttävä yhteiskunnallinen trilleri.